

cis, de las nostras familias, dels nostres fills, que 'l dia de demá tindrán dret á fernos cárrechs, perque per molt que 'ns haguem esforsat en fer anar bè las cosas de casa nostra, no haurém pas complert del tot com á bons administradors, com á bons pares, si ab un criteri més elevat y racional no hem portat el nostre esfors, petit ó gros, al enaltiment y benestar de la riquesa y producció del país.

HIGIENE, MEDICINA Y ECONOMÍA DEL CAMP

XVI

Medicina de las personas

V

Sanch-fluixos. — Victimas del curandero. — Garrinets enbruiats? — Mals donats y farsants. — Necessitat de la associació. — Sanch del nas. — Vómit de sanch — Sanch dels budells, de las morenas, de venas varicosas, y de la matriu. — Cada hu del sèu ofici.

Avuy, estimats pagesos del Vallés, ens toca parlar dels sanch-fluixos, mal que pot venir del nás, del pahidor, del pit ó pulmóns, dels budells, de la matriu y de feridas, y fins de las morenas. No cal ponderar la importancia de saber deturar la pérdua de sanch; ja que una persona pot quedar escolada y morir-se. Una vegada á un pagés, propietari bastant rich, li vá venir un sanch-fluix de nás; va posar dos tronquets creuats en terra dexanthi degotar la sanch; y veyent que no paraba, sino que aumentaba, se va fer posar una clau al clatell, y veyent que seguía igual, enviá un criat á un curandero que tenia fama de sapiguer deturar la sanch ab oracions, aixís com senyar erissipelas ó dessípulas, y trencar ó tallar tifus y mals donats; es dir un explotador de llana. El cas fou que el nás, raja que rajarás, fins que determinaren anar á buscar el metje duas horas lluny. Quan el metje arribá, doná ordre dels sacraments y el malalt va morir, que no haguera mort si se li haguessin aplicat els remeys convenientes. Un altre va comensar á vomitar sanch, y quan va arribar el metje ja va esser tart; y molts altres cassos que podria explicar.

Sembla estrany que en aquet país y en casi tots, fins en las capitals, hi hagi tanta fe en els curanderos, de modo que n' hi ha molts que no 's gastarian un duro per un metje y s' en gastan molts per els curanderos, fins al punt que malaltia que duri massa, casi es segur l' entrevenirhi algún curandero; que es com si diguessem que quan un s' ha de fer adobar unas sabatas anés á portarlas al mestre de casas.

A un pagés dels que passen per espabilats, li van caure malalts els garrinets, y va anar á trobar un célebre curandero per sapiguer si era mal donat. El curandero